

NORGES HØYESTERETT

Den 20. mai 2015 ble det av Høyesteretts ankeutvalg bestående av dommerne Skoghøy, Webster og Arntzen i

HR-2015-01106-U, (sak nr. 2015/890), sivil sak, anke over kjennelse:

Cermaq Norway AS

Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening (advokat Kaare Andreas Shetelig)

mot

Staten v/Klima- og miljødepartementet

(Regjeringsadvokaten
v/advokat Marius Stub)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Anken gjelder lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse.
- (2) Cermaq Norway AS har med Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening som partshjelper påanket Hålogaland lagmannsretts dom 25. november 2014, som gjelder gyldigheten av vedtak av Klima- og forurensningsdirektoratet (Klif) 25. juni 2012 om tidsbegrenset utslippstillatelse etter forurensningsloven. For det tilfellet at anken ikke fremmes til realitetsbehandling, har Cermaq Norway AS og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, som også var partshjelper for lagmannsretten, erklært særskilt anke over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse, jf. tvisteloven § 20-9 tredje ledd. Ved ankeutvalgets kjennelse i dag i sak nr. 2015/661 ble anken over lagmannsrettens dom avvist. Den særskilte sakskostnadsanken blir etter dette tatt til behandling. Klif har senere skiftet navn til Miljødirektoratet.
- (3) Salten tingrett avsa 10. mars 2014 dom med slik domsslutning:
 - "1. **Klima- og forurensningsdirektoratets vedtak av 25.06.2012 kjennes ugyldig.**
 2. **Staten ved Miljøverndepartementet dømmes til å betale Mainstream Norway AS sine saksomkostninger med kr 232.922 – tohundreogtrettitotusennihundreogtjueto**

– innen 2 – to uker fra dommens forkynning.

3. **Staten ved Miljøverndepartementet dømmes til å betale Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening sine saksomkostninger med kr 77.131 – syttisjutusenetthundreogtrentien – innen 2 – to uker fra dommens forkynning."**

- (4) Tingretten la til grunn at Klif ved fastsettelsen av tidsbegrensningen i utslippstillatelsen hadde lagt vekt på utenforliggende hensyn – at Narvik kommune som planmyndighet skulle gis tid til å vedta en endelig kystsoneplan.
- (5) Staten anket til Hålogaland lagmannsrett, som 25. november 2014 avsa dom med slik domsslutning:
- "1. **Anken over tingrettens dom, slutningens punkt 1, forkastes.**
2. **Sakskostnader tilkjennes verken for tingretten eller lagmannsretten."**
- (6) Lagmannsretten kom – i motsetning til tingretten – til at det ikke var tatt utenforliggende hensyn. Vedtaket ble likevel kjent ugyldig, da lagmannsretten tok til følge et subsidiært påstandsgrunnlag om at Klif hadde brutt foreleggelsesplikten i forvaltningsloven § 17 andre ledd. Lagmannsretten la derfor ved avgjørelsen av sakskostnadene til grunn at ingen av partene hadde vunnet saken, jf. tvisteloven § 20-2. Det ble videre lagt til grunn at det ikke var grunnlag for å tilkjenne sakskostnader i henhold til tvisteloven § 20-3 eller § 20-4.
- (7) *Cermaq Norway AS og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening* har anket særskilt over lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse. Anken gjelder rettsanvendelsen. Det er i korte trekk anført at lagmannsretten uriktig har lagt til grunn at *Cermaq Norway AS* ikke har "fått medhold fullt ut eller i det vesentlige", jf. tvisteloven § 20-2 andre ledd. Videre foreligger det ikke "tungtveiende grunner" som gjør det rimelig at staten ikke skal bære kostnadsansvaret, jf. tredje ledd. Under enhver omstendighet er det grunnlag for å tilkjenne *Cermaq Norway AS* og *Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening* sakskostnader i medhold av tvisteloven § 20-3.
- (8) *Cermaq Norway AS* og *Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening* har nedlagt påstand om sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.
- (9) *Staten v/Klima- og miljødepartementet* har tatt til motmæle, og i korte trekk anført at lagmannsrettens dom i utgangspunktet innebærer at *Cermaq Norway AS* har vunnet saken, jf. tvisteloven § 20-2. Imidlertid er de prinsipielle spørsmålene i saken avgjort fullt ut i statens favør, som dermed har fått "medhold av betydning", jf. tvisteloven § 20-3. Staten kan tilkjennes sakskostnader etter denne bestemmelsen "hvis tungtveiende grunner tilsier det".
- (10) *Staten v/Klima- og miljødepartementet* har nedlagt påstand om sakskostnader for tingretten, lagmannsretten og Høyesterett.
- (11) *Høyesteretts ankeutvalg* bemerker:
- (12) Ankeutvalgets kompetanse er etter tvisteloven § 20-9 tredje ledd begrenset til å prøve lagmannsrettens saksbehandling, lovanvendelse og bevisvurdering så langt den utelukkende gjelder sakskostnadsavgjørelsen.
- (13) Utvalget er kommet til at anken må tas til følge.

- (14) Etter tvisteloven § 20-2 har en part som fullt ut eller i det vesentlige har vunnet saken, som hovedregel krav på å bli tilkjent fulle sakskostnader. Denne bestemmelse gjelder etter § 20-1 tredje ledd tilsvarende for partshjelper.
- (15) Ved lagmannsrettens dom ble Klifs vedtak 25. juni 2012 kjent ugyldig. Det er sikker rett at dersom rettsvirkningene av ulike påstandsgrunnlag er like gunstige, må saken anses vunnet selv om en part har fått medhold på et subsidiært påstandsgrunnlag, jf. Skoghøy, *Tvisteløsning*, 2. utgave 2014, side 1271.
- (16) I dette tilfellet fikk Cermaq Norway AS ikke medhold i sin prinsipale anførsel om at Klif hadde tatt utenforliggende hensyn, men Klifs vedtak ble kjent ugyldig på grunnlag av en subsidiær anførsel om saksbehandlingsfeil. Da det ikke er knyttet rettskraftsvirkninger til rettens begrunnelse, er imidlertid rettsvirkningene av denne avgjørelsen den samme som om Cermaq Norway AS hadde fått medhold i sin prinsipale anførsel. Det som er rettskraftig avgjort, er at Klifs vedtak 25. juni 2012 er ugyldig. Ved Miljødirektoratets nye behandling av saken har Cermaq Norway AS alle sine innsigelser i behold, se Høyesteretts ankeutvalgs kjennelse av i dag i sak 2015/661.
- (17) Lagmannsretten har som begrunnelse for at Cermaq Norway AS ikke kan anses å ha fått medhold fullt ut eller i det vesentlige, uttalt at "ugyldighet basert på at det var tatt utenforliggende hensyn eller at hensyn var tillagt overdreven vekt, ville lagt sterkere føringer for forurensningsmyndighetens nye vedtak enn ugyldighet basert på saksbehandlingsfeil". Som det fremgår av det utvalget har fremholdt ovenfor, bygger dette på en uriktig forståelse av hva som blir rettskraftig avgjort ved lagmannsrettens dom. Det ville også ha vært en uholdbar rettstilstand om den som har fått medhold på et subsidiært påstandsgrunnlag, ikke skal ha ankerett, men likevel ikke skal anses å ha vunnet saken ved avgjørelsen av sakskostnadene.
- (18) Lagmannsretten har til støtte for sitt syn vist til Rt. 2006 side 546 avsnitt 18, hvor det blir uttalt:
- "I enkelte saker vil imidlertid rettsvirkningene av avgjørelsen bli forskjellig avhengig av hvilket grunnlag retten tar til følge. Da har en part bare vunnet saken fullstendig om det er de grunnlag som gir den gunstigste rettsvirkning, fører fram, jf. Schei, *Tvistemålsloven I* side 561- 562 med henvisning til Rt. 1976 side 1539 og Rt. 1961 side 1277. Den omstendighet at ligningen blir opphevet, medfører ikke i seg selv at staten fullstendig har tapt saken slik at saksomkostningene skal avgjøres etter tvistemålsloven § 172 første ledd, jf. Kjæremålsutvalgets kjennelse 7. april 2006 i sak nr. 2006/487 [Rt. 2006 side 438] og Rt. 1989 side 1379."**
- (19) Avgjørelsene i Rt. 1976 side 1539 og Rt. 1961 side 1277 gjelder opphevelse av rettsavgjørelser, og det følger da av tvisteloven § 29-24 andre ledd andre punktum og tilsvarende bestemmelse i tvistemålsloven av 1915 at den underordnede instans ved ny behandling av saken skal følge den rettsoppfatning som ligger til grunn for opphevelsen. Dersom en rettsavgjørelse er påstått opphevd på ulike grunnlag, og det bare er ett eller noen av grunnlagene som fører frem, vil derfor spørsmålet om saken skal anses vunnet, avhenge av hvilke føringer de ulike opphevelsesgrunnlagene gir.
- (20) Også i tilfeller hvor et forvaltningsvedtak blir kjent ugyldig, må det, dersom ugyldighet er påstått på flere grunnlag, vurderes hvor stor del av vedtaket som omfattes av de ulike ugyldighetsgrunnene. Hvis det for eksempel i en skattesak er tvist om flere inntekts- og fradragsposter, kan de påståtte ugyldighetsgrunnene stille seg forskjellig for de ulike postene.

Det som blir rettskraftig avgjort ved en dom for opphevelse av ligningsvedtaket, er at det må foretas ny ligning av de poster som omfattes av den opphevelsesgrunn som dommen bygger på, se Rt. 2000 side 244. I slike tilfeller må spørsmålet om saken er vunnet dersom det er påberopt flere ugyldighetsgrunner, men ikke alle fører frem, avhenge av hvor stor del av vedtaket som rammes av de ulike ugyldighetsgrunnene. Dette var situasjonen i Rt. 1989 side 1379, hvor tvisten gjaldt flere ligningsposter. I Rt. 2006 side 438 og Rt. 2006 side 546 synes det å ha vært uklart hvorvidt de ulike ugyldighetsgrunnene som var påberopt, rammet like store deler av ligningsvedtaket, og Høyesteretts ankeutvalg opphevd derfor lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelser fordi dette ikke var vurdert.

- (21) I den foreliggende saken ville alle de påberopte ugyldighetsgrunnene ha rammet hele vedtaket. Rettskraftsvirkningen av en dom for ugyldighet vil derfor være den samme uansett hvilken ugyldighetsgrunn dommen bygger på. I slike tilfeller kan det ved avgjørelsen av om saken er vunnet, ikke skilles mellom de ulike ugyldighetsgrunnene. Dersom saksøkeren får medhold i én av de påberopte ugyldighetsgrunnene, har han vunnet saken.
- (22) Staten har subsidiært krevd sakskostnader etter tvisteloven § 20-3. Siden spørsmålet om det ble tatt utenforliggende hensyn ved Klifs vedtak 25. juni 2014 ikke vil bli rettskraftig avgjort ved lagmannsrettens dom, er det heller ikke grunnlag for å tilkjenne staten sakskostnader etter denne bestemmelsen.
- (23) Da ankeutvalget ikke har tilstrekkelig grunnlag for å ta stilling til det krav om sakskostnader som Cermaq Norway AS og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening har fremsatt for tingretten og lagmannsretten, må lagmannsrettens sakskostnadsavgjørelse oppheves, jf. tvisteloven § 20-9 tredje ledd tredje punktum.
- (24) Cermaq Norway AS og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening har fått fullt medhold i sin sakskostnadsanke til Høyesterett, og i samsvar med hovedregelen i tvisteloven § 20-2 må de tilkjennes sakskostnader for denne instans. I samsvar med inngitt sakskostnadsoppgave fastsettes disse til 9 000 kroner med tillegg av ankegebyr på 5 160 kroner.
- (25) Kjennelsen er enstemmig.

SLUTNING :

1. Lagmannsrettens dom, domsslutningen punkt 2, oppheves.
2. I sakskostnader for Høyesterett betaler staten v/Klima- og miljødepartementet til Cermaq Norway AS og Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening i fellesskap 14 160 – fjortentusenett hundreogseksti – kroner innen 2 – to – uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Bergljot Webster
(sign.)

Jens Edvin A. Skoghøy
(sign.)

Wenche Elizabeth Arntzen
(sign.)

Riktig utskrift: